

dr med. D. Ros Kembel
**KAKO STVARNO
VOLETI SVOJE DETE**

2020.

Ros Kembel

**KAKO
STVARNO
VOLETI
SVOJE
DETE**

Sadržaj

Predgovor	7
Uvod	9
Problem	13
Okolnosti	24
Temelj	35
Kako pokazati ljubav pogledom	44
Kako pokazati ljubav kroz fizički kontakt	53
Kako pokazati ljubav kroz nepodeljenu pažnju	65
Prikladna i neprikladna ljubav	78
Dečji gnev	89
Disciplina – Šta je to?	101
Disciplinovanje s ljubavlju	114
Disciplina – molbe, naređenja, nagrade i kazne	126
Deca sa posebnim potrebama	142
Kako detetu pružiti duhovnu pomoć	150

Predgovor

Ova knjiga nas pogađa baš tamo gde treba. A ipak nas ne osuđuje; umesto toga, ona nas uči kako da budemo roditelji na jedan drugi, konstruktivniji način. Ona je puna razumevanja, ali pri tom nije popustljiva.

Roditelji se nikad ne uče da budu roditelji. Oni su skloni da dete odgajaju bez nekih stvarno utvrđenih standarda. Čak i uspeh u tome izgleda prvenstveno kao puka slučajnost. Ova knjiga predviđena je da nas nauči kako da do uspeha stignemo ciljano.

Dr Ros Kemberl ima da kaže nešto od životne važnosti – i on to iznosi jednostavnim rečima kako bismo lakše razumeli. Ovaj psihijatar se u svojoj knjizi otkriva kao čovek dubokih ličnih shvatanja, dubokih duhovnih vrednosti i velike osetljivosti prema deci i njihovim roditeljima. On ne okleva da nam otkrije sebe i iskustva iz sopstvene porodice kako bi nam ilustrovaao ono što ima da kaže.

Ovo je knjiga koju ćete voleti da čitate uvek iznova – ona je prepuna praktičnih, korisnih informacija! I vaš um i vaše srce kazaće će vam da su reči ove knjige istinite.

pok. Ben Hejden
voditelj emisije *Promenjen život*
Čatanuga, Tenesi

Uvod

Nikada divni zadatak odgajanja deteta nije bio tako težak. Uticaji na odnos roditelj-dete postali su uglavnom negativni – što je stvarno veliki teret za dobre roditelje. Naša kultura pretrpela je ogromne promene u poslednjih nekoliko godina, i one zaista predstavljaju veliki izazov za sve roditelje. Danas vidimo kakve su posledice tih uticaja, od problema u ponašanju deteta do stvaranja nezdravih karakternih obrazaca kod mnoge dece.

Ova knjiga namenjena je roditeljima mlađe dece. Namera mi je da majkama i očevima prikažem na razumljiv i praktičan način kako da pristupe svom divnom, a ipak zastrašujućem zadatku odgajanja svakog deteta. Baviću se potrebama dece i načinom kako ih zadovoljiti.

Odgajanje deteta je već samo po sebi složen poduhvat, i većina današnjih roditelja suočava se sa ozbiljnim teškoćama. Nažalost, poplava knjiga, članaka, predavanja i seminara koji se odnose na decu umnogome je frustrirala i zbunila roditelje – uprkos činjenici da je veliki broj tih informacija odličan.

Mnoge knjige, članci i predavanja obrađuju jedan ili nekoliko specifičnih aspekata odgoja deteta bez jasne definicije

određenih oblasti koje pokrivaju. Rezultat toga je da su mnogi savesni roditelji iskreno nastojali da primene ono što su pročitali ili čuli kao osnovni način postupanja prema detetu, i da su često u tome bili neuspešni.

Ovakav neuspeh obično nije posledica pogrešnih informacija koje roditelji dobijaju čitajući ili slušajući, niti načina na koji ih primenjuju. Problem je više u tome što takvi roditelji nemaju opštu, izbalansiranu sliku načina na koji treba da se odnose prema svom detetu. Većina roditelja ima samo osnovna znanja, ali su zbunjeni ili pogrešno informisani kada i u kojim okolnostima treba primeniti neki od principa. Roditeljima se govori šta da rade, ali ne i kada, niti, u mnogo slučajeva, kako da to izvedu.

Disciplina je klasičan primer. Odlične knjige i seminari o detinjstvu obrađuju pitanje discipline, ali ne objašnjavaju da je disciplina samo jedan od načina na koji se odnosimo prema detetu. Zbog toga mnogi roditelji zaključuju da je disciplina osnovni i primarni način postupanja sa decom. Ovu grešku je lako napraviti, naročito kad čujemo nešto poput: „Ako volite svoje dete, morate ga disciplinovati.“ Ta izjava je, naravno, tačna. Tragedija je u tome što mnogi roditelji skoro stalno sprovode disciplinu, ali pri tom pokazuju nedovoljno ljubavi kako bi utešili dete. Deca u takvim porodicama počinju da misle da ih roditelji ne vole istinski i bezuslovno. I opet, ovde nije problem u tome da li sprovoditi disciplinu; problem je kako pokazati ljubav prema detetu kroz disciplinu i kada to posebno naglašavati. Skoro svi roditelji veoma vole svoju decu, ali je malo onih koji znaju kako da tu duboku ljubav prenesu iz sopstvenog srca do srca svoje dece.

Ja ove probleme obrađujem na jednostavan, razumljiv način da bih pokazao kako generalno pristupiti odgoju deteta. Osim toga, nadam se da ću roditeljima pružiti odgovarajuće

informacije kako da pravilno postupe u datoj situaciji. Naravno, pravilno postupanje u baš svim okolnostima nije moguće; međutim, što budemo tome bliži, bićemo bolji roditelji, imaćemo bolje rezultate, a naša deca biće srećnija.

Mnogo materijala za ovu knjigu potiče iz serije predavanja koja sam u proteklim godinama održao na brojnim konferencijama širom sveta na temu odnosa roditelj-dete.

PROBLEM

„Dok je Tom rastao, bio je tako dobar dečak, tako se lepo ponašao“, počela je svoju bolnu priču zabrinutih roditelja Ester Smit, dok je njen muž Džim sedeo pored nje u mojoj ordinaciji. „Da, činilo se da je zadovoljan i nikad nam nije pravio neke probleme. Mi smo se trudili da stiče dobra iskustva – izviđači, bejzbol, crkva i ostalo. Sada mu je 14 godina i stalno se svađa sa bratom i sestrom – ali to je samo pitanje rivaliteta među njima, zar ne? Osim toga, Tom – koji više nije Tomi – nikad nam stvarno nije bio problem.“ Gospođa Smit je nastavila: „Ponekad je neraspoložen i dugo ostaje u svojoj sobi. Ali nikada nije pokazao nepoštovanje ili neposlušnost, niti se svađao sa nama. Njegov otac bi se za to uvek pobrinuo.

Postoji nešto što je dobio u velikoj meri, a to je disciplina. U stvari, upravo nas baš to najviše zbunjuje. Kako može jedno dete koje je celog života disciplinovano kako treba iznenada početi da se druži sa svojim nedisciplinovanim vršnjacima i raditi ono što oni rade? I pokazivati takvo nepoštovanje prema svojim roditeljima i drugim odraslim osobama? Ta deca čak lažu, krađu i piju alkohol. Ja više ne mogu da verujem Tomu. Ne mogu sa njim da razgovaram. Tako je namrgođen

i ćutljiv. Ćak neće ni da me pogleda. Ćini se kao da sa nama neće više ništa da ima. Ove godine je ćak popustio u školi.“

„Kada ste primetili ove promene kod Toma?“ - upitao sam.

Gospođa Smit se zagledala u plafon. „Dajte da razmislim. Sada mu je 14 godina, skoro 15“, rekla je. „Njegove ocene bile su prvi problem koji smo uočili, pre dve godine. U poslednjih nekoliko meseci šestog razreda primetili smo da mu je postajalo dosadno, prvo u školi, a onda i u ostalim prilikama. Poćeo je da nerado odlazi u crkvu. Posle toga je ćak izgubio interesovanje za svoje prijatelje i sve više vremena provodio sâm sa sobom, obićno u svojoj sobi. Govorio je sve manje i manje.

Ali situacija je stvarno postala loša kad je krenuo u srednju školu. Tom je izgubio interesovanje za svoje omiljene aktivnosti – ćak i za sport. Tada je potpuno odbacio svoje stare prijatelje i poćeo da se druži sa problematićnim dećacima. Tomovo ponašanje se menjalo i prilagođavalo njihovom. Ocenama je pridavao malu važnost i nije hteo da ući. Ti prijatelji su ga ćesto uvaljivali u nevolje.“

„Sve smo probali“, gospođa Smit poćela je da nabraja. „Prvo je dobijao batine. Onda smo mu uskraćivali omiljene stvari, poput televizije, filmova i slićno. Jednom je ceo mesec bio kaźnjen ostankom kod kuće. Probali smo da ga nagrađujemo za dobro ponašanje. Ja stvarno verujem da smo isprobali sve što smo proćitali ili ćuli. I sada se zaista pitam da li iko može pomoći nama ili Tomu.“

„Šta smo uradili pogrešno? Jesmo li mi loši roditelji? Bog zna da smo se stvarno trudili“, dodala je gospođa Smit. „Moćda je to nešto uroćeno. Moćda je Tom to nasledio. Moće li to biti nešto telesno? Ali naš pedijatar ga je pre nekoliko nedelja pregledao. Treba li da ga odvedemo kod endokrinologa? Tre-

ba li da uradimo EEG (elektroencefalografiju)? Potrebna nam je pomoć. Tomu je potrebna pomoć. Mi volimo svog sina, doktore Kembel. Šta da radimo kako bismo mu pomogli? Nešto se mora uraditi.“

Kasnije, kad su gospodin i gospođa Smit otišli, Tom je ušao u svoju ordinaciju. Bio sam impresioniran njegovom prirodnošću i prijatnim izgledom. Međutim, pogled mu je bio oboren i kad su nam se pogledi sreli, bio je to samo jedan kratak trenutak. Mada je očigledno bio pametno dete, Tom je govorio kratkim, osornim rečenicama i tonom. Najzad, kad se dovoljno opustio da bi ispričao svoju priču, dao je u suštini iste podatke kao i njegovi roditelji. Jedino što je dodao bilo je: „Nikome nije stalo do mene, sem mojim prijateljima.“

„Nikome?“ upitao sam.

„Ne. Možda mojim roditeljima. Ne znam. Mislio sam da me vole kad sam bio mali. Mislim da to sad ionako nije važno. Njima je istinski stalo samo do sopstvenih prijatelja, poslova, aktivnosti i stvari.

Oni čak ni ne treba da znaju šta ja radim. To se njih ne tiče. Ja samo želim da ne budem sa njima i da živim sopstveni život. Zašto se toliko brinu zbog mene? Ranije ih nije bilo briga.“

Kako je razgovor napredovao, postalo je jasno da je Tom prilično depresivan, da nikad nije zadovoljan sobom i svojim životom. Oduvek je čeznuo za prisnim, toplim odnosom sa svojim roditeljima, ali u poslednjih nekoliko meseci je polako odustajao od tog svog sna. Okrenuo se vršnjacima koji ga prihvataju, ali je postajao sve nesrećniji.

I evo uobičajene tragične situacije: dečak na početku adolescencije kome je, prema svim vidljivim znacima, dobro išlo ranijih godina. Dok nije napunio 12 ili 13 godina, niko nije

mogao ni da pretpostavi da je Tom nesrećan. Tada je Tom bio zadovoljno dete koje je malo tražilo od svojih roditelja, učitelja i drugih. Niko nije sumnjao da se on ne oseća savršeno voljenim i prihvaćenim. I pored roditelja koji su ga veoma voleli i brinuli o njemu, Tom se nije osećao istinski voljenim. Da, Tomu je bila poznata roditeljska ljubav i briga za njega i nikad vam ne bi rekao nešto drugo. Ipak, on nije imao ono neuporedivo emocionalno zadovoljstvo od osećaja da ste potpuno i bezuslovno voljeni.

Ovo je vrlo teško razumeti, jer su Tomovi roditelji stvarno dobri roditelji. Oni ga vole i vode računa o njegovim potrebama kako najbolje znaju i umeju. Odgajajući Toma, Džim i Ester Smit primenjuju sve što su čuli i pročitali i što su im drugi savetovali. A njihov brak je svakako više od prosečnog. Oni se stvarno međusobno vole i poštuju.

Poznata priča

Većini roditelja teško pada odgajanje dece. Sa pritiscima i brigama kojima je svakodnevno izložena američka porodica, lako je postati zbunjen i obeshrabren. Sve više razvoda, finansijske teškoće, lošije obrazovanje i gubitak poverenja u vođe uzimaju svoj emocionalni danak. Budući da roditelji postaju sve iscrpljeniji fizički, emocionalno i duhovno, odgajanje deteta sve je teži zadatak. Uveren sam da ova teška vremena ostavljaju na detetu svoj trag. Dete je osoba sa najviše potreba u našem društvu, a najveća od svih je ljubav.

Roditelji Toma Smita vole svog sina iskreno i duboko. Oni su dali sve od sebe da ga dobro odgoje, ali ipak nešto nedostaje. Jeste li primetili šta je to? Ne, nije reč o ljubavi; roditelji ga vole. Osnovni problem je taj što se Tom ne oseća voljenim. Treba li za to kriviti roditelje? Je li to njihova krivica? Ne mislim da je tako. Istina je da su gospodin i gospođa Smit odu-

vek voleli svoga sina, ali nisu znali kako to da pokažu. Kao i većina roditelja, oni su verovali da zadovoljavaju Tomove potrebe dajući mu hranu, krov nad glavom, odeću, obrazovanje, usmeravanje i ostalo. U procesu zadovoljavanja tih potreba oni su prevideli njegovu potrebu za ljubavlju – bezuslovnom ljubavlju. Mada je ljubav u srcu skoro svih roditelja, izazov je ispoljiti tu ljubav.

Uprkos problemima u današnjem životu, roditelji koji iskreno žele da svojoj deci pruže ono što im je potrebno, mogu naučiti kako se to radi. Kako bi deci što više pružili u ono malo godina koje im stoje na raspolaganju, svi roditelji treba da saznaju kako istinski voleti svoju decu.

Koja je vrsta discipline najbolja?

„Sećam se jednog događaja kad mi je bilo šest ili sedam godina. Čak se i danas snuždim kad pomislim na to, a neki put se i razbesnim“, nastavio je Tom posle nekoliko dana. „Bio sam slučajno razbio prozor lopticom za bejzbol. Strašno sam se osećao zbog toga i krio u šumi dok me mama nije pronašla. Bilo mi je jako žao i sećam se da sam plakao jer sam smatrao da sam nevaljao. Kad je tata došao kući, mama mu je rekla za prozor i on me je istukao.“ Tomove oči se napuniše suzama.

Ja ga upitah: „Šta si tada rekao?“

„Ništa“, promumlao je.

Način na koji je Tom disciplinovan kod njega je stvorio osećanje bola, besa i ozlojeđenosti prema roditeljima, što nikad neće zaboraviti, niti oprostiti bez stručne pomoći. I posle mnogo godina Tom još uvek pati zbog onog što se desilo.

Zašto se baš taj događaj tako neprijatno utisnuo u njegovo sećanje? U drugim prilikama bi prihvatao batine bez problema, neki put i sa zahvalnošću. Možda zato što mu je već bilo žao i kajao se zbog razbijenog prozora? Da li je već

dovoljno patio zbog svoje greške i bez fizičkog bola? Jesu li te batine ubedile Toma da ga roditelji ne razumeju kao ličnost ili da ih se ne tiču njegova osećanja? Da li mu je u tom trenutku bila potrebna roditeljska toplina i razumevanje, a ne surovo kažnjavanje? Ako jeste, kako su njegovi roditelji to mogli znati? I ako je tako, kako su mogli odrediti koji je oblik disciplinovanja najprikladniji za tu priliku?

Šta vi mislite o tome, dragi roditelji? Treba li unapred da odlučimo šta rutinski da radimo kad odgajamo svoje dete? Mislite li da treba da budemo dosledni? Do koje mere? Treba li da kažnjavamo dete svaki put kad pogreši? Ako je tako, treba li kazna uvek da bude ista? Ako pak nije, koje su alternative? Šta je disciplina? Jesu li disciplina i kažnjavanje sinonimi? Treba li da proučimo jednu školu mišljenja, na primer *Obuku za roditeljsku efikasnost*, i da se držimo nje? Ili treba da koristimo sopstveni zdrav razum i intuiciju? Ili ponešto od svega? Koliko toga? Kada?

Svakog savesnog roditelja muče ovakva pitanja. Bombarduju nas knjigama, člancima, seminarima i zamislama kako treba odgajati našu decu. Pristupi su različiti: od toga da se dete malo povuče za uši do korišćenja slatkiša kao nagrade.

Ukratko, kako su Džim i Ester mogli da reše ovaj problem, tako što bi kaznili Toma, a ipak održali topao odnos pun ljubavi s njim? Kasnije ćemo se pozabaviti ovom teškom temom.

Mislim da se svi roditelji slažu s tim da je odgajanje deteta danas posebno teško. Toliko je njegovog vremena pod kontrolom i uticajem drugih, uključujući školu, crkvu, susede, vršnjake i medije. Zbog toga mnogi roditelji smatraju da će, bez obzira koliko dobro radili, njihov trud malo uticati na njihovo dete.

Tačno je nešto sasvim suprotno

Upravo je suprotno od toga tačno. Svaka studija koju sam pročitao pokazuje da kućno vaspitanje odnosi prevagu u svim slučajevima. Uticaj roditelja daleko prevazilazi sve ostalo. Porodica određuje koliko će deca biti srećna, sigurna i stabilna; kako će se ponašati prema odraslima, vršnjacima i drugoj deci; koliko imaju poverenja u sebe i svoje sposobnosti; koliko su otvorena ili povučena; kako reaguju na nepoznate situacije. Da, porodica, i pored svega što detetu odvlači pažnju, ima najveći uticaj.

Ali to nije jedina stvar koja određuje šta će dete postati. Ne treba da grešimo okrivljujući porodicu za svaki problem ili razočarenje. Radi pravičnosti i potpunog sagledavanja problema, smatram da treba da proučimo i drugi najveći uticaj na dete.

Urođeni temperament

Proučimo devet urođenih temperamenata. Ova saznanja potiču iz istraživanja dr Stele Čes i dr Aleksandra Tomasa. Oni detaljno objašnjavaju zašto deca imaju pojedine karakterne crte. To nam pomaže da objasnimo zašto je neku decu lakše odgajati od druge, zašto je neku decu lakše voleti ili lakše s njima postupati, i zašto se deca odgajana u istoj porodici ili u vrlo sličnim uslovima mogu toliko međusobno razlikovati.

Najbolje od svega je što Česova i Tomas pokazuju da formiranje deteta određuju ne samo uslovi u porodici, već i njegove lične karakterne crte. To je umnogome ublažilo neopravdanu osudu roditelja problematične dece. Nesreća je što su mnogi navikli (uključujući i stručnjake) da polaze od pretpostavke kako su roditelji u potpunosti krivi za dečije ponašanje. Istraživanje Česove i Tomasa dokazuje da su neka deca podložnija problematičnom ponašanju od druge dece.

Pogledajmo njihovo istraživanje u kratkim crtama. Oni opisuju devet temperamenata koji se mogu uočiti na odeljenju za novorođenčad. Oni nisu samo urođeni (prisutni od rođenja), već su osnovne karakteristike koje će detetu ostati. One se mogu menjati pod uticajem detetovog okruženja; međutim, temperament je duboko usađen u sveukupnu detetovu ličnost, ne menja se lako i opstaje celog života. Tih devet urođenih temperamenata obuhvataju:

1. **Nivo aktivnosti:** stepen urođene motoričke aktivnosti deteta određuje koliko će takvo dete biti aktivno ili pasivno.
2. **Ritmičnost (pravilnost u odnosu na nepravilnost):** predvidivost funkcija poput gladi, hranjenja, obavljanja nužde i ciklusa spavanja-buđenja.
3. **Primicanje ili udaljavanje:** vrsta detetove reakcije na neki novi podsticaj poput nove hrane, igračke ili osobe.
4. **Prilagodljivost:** brzina i lakoća s kojima se postojeće ponašanje može promeniti kao reakcija na promenjene prilike u okruženju.
5. **Intenzitet reakcije:** količina energije upotrebljene da se ispolji neko raspoloženje.
6. **Prag reagovanja:** jačina podsticaja potrebna da se dobije reakcija.
7. **Kvalitet raspoloženja (pozitivnog u odnosu na negativno):** razigrano, prijatno, radosno i prijateljsko za razliku od neprijatnog, plačljivog i neprijateljskog ponašanja.
8. **Stepen odvlačenja pažnje:** uticaj spoljne sredine na usmeravanje detetovog trenutnog ponašanja.
9. **Trajanje pažnje i upornost:** dužina vremena koje dete provodi u nekoj aktivnosti i nastavljanje s tom aktivnošću uprkos ometanju.

Temperamenti 3,4,5 i 7 su od presudne važnosti prilikom određivanja da li će dete biti lako ili teško odgajati. Dete sa visokim stepenom reakcije (vrlo emotivno); dete sklono povlačenju u nekoj novoj situaciji (povučeno); dete koje se teško prilagođava novim situacijama (ne podnosi promene); ili dete koje je obično loše raspoloženo – svako od njih je osetljivo na stres, naročito na velika očekivanja svojih roditelja. I nažalost, obično dobijaju manje ljubavi i pažnje od odraslih.

Iz ovoga se može naučiti da su detetove osnovne karakteristike u velikoj meri povezane sa načinom odgoja koji dobija.

Koristeći tih devet temperamenata Česova i Tomas su odredili brojeve za ocenjivanje novorođene dece. Na osnovu toga su mogli jasno da predvide koja će deca biti „lake bebe“, odnosno laka za negu, laka za uspostavljanje kontakta i laka za odgajanje. Deca teška za negu, teška za komunikaciju i teška za odgoj nazvana su „teškom decom“. Ona će od svojih majki tražiti više nego „lake bebe“.

Zatim su Česova i Tomas uporedili napredovanje dece zavисno od vrste majčinske nege koju su dobijala. Prvo su proučavali bebe koje su imale brižne majke (t.j. one koje su želele svoje dete i mogle da mu obezbede atmosferu punu ljubavi, u kojoj se dete osećalo prihvaćenim). Posle toga su proučavali loše majke (odnosno, majke koje su svesno ili nesvesno odbacivale svoju bebu ili nisu mogle da obezbede okruženje u kome se dete oseća prihvaćenim i voljenim). Dalje u tekstu dat je prikaz rezultata koje su istraživači dobili.

Kao što možete videti, „lake bebe“ i brižne majke su odlična kombinacija. Takva deca su se razvijala bez skoro ikakvih negativnih posledica.

Brižne majke sa „teškim bebama“ imale su nekih problema sa svojom decom, ali u takvim situacijama ipak je prevla-

davalo pozitivno. Opšte uzevši, u atmosferi punoj majčinske ljubavi, takvoj deci bilo je dobro.

„Lakim bebama“ koje su imale loše majke obično nije bilo tako dobro. Bilo im je teže nego „teškim bebama“ sa brižnim majkama. Njihova iskustva bila su više negativna nego pozitivna.

	Brižne majke	Loše majke
„Lake bebe“	+ +	+ -
„Teške bebe“	+ -	- -

Ne iznenađuje da je „teškim bebama“ sa lošim majkama bilo najteže. Takva deca u tako teškim okolnostima prikladno su nazvana „visoko rizičnom decom“. Situacija u kojoj su se našla ta deca slamala je srce. Ona su bila u opasnosti od svega zamislivog – počev od zlostavljanja do napuštanja. To su zaista bila „visoko rizična deca“.

Kad sastavimo sve te dragocene podatke, izlaze na videlo neke vrlo važne činjenice. Pre svega, da snalaženje deteta u svetu koji ga okružuje ne zavisi samo od okolnosti u kojima raste i od njegovih roditelja. Osnovne urođene karakteristike svakog deteta snažno utiču na njegov razvoj, napredovanje i sazrevanje.

Ove crte takođe utiču – a često i određuju – koliko je lako ili teško brinuti se o nekom detetu i koliko neko dete može frustrirati svoje roditelje. Ovo sa svoje strane utiče na to kako će roditelji postupati sa detetom. To je dvosmerna ulica.

Saznanje o ovim činjenicama pomoglo je mnogim roditeljima koji su kod mene došli opterećeni krivicom.

Još jedna pouka za roditelje glasi da je, iako dete možda poseduje određeni urođeni temperament, roditeljstvo važnije za formiranje njegove ličnosti. Ponovo pogledajte tablicu.

Mada je, naravno, teže odgajati „teško dete“, vrsta emocionalne brige o njemu više utiče na konačni ishod. Roditeljstvo može menjati urođene karakterne crte na pozitivan ili negativan način.

O tome je reč u ovoj knjizi. To je knjiga uputstava: kako se odnositi prema deci da bi ona izrasla u najbolje moguće osobe; kako pružiti deci emocionalnu pažnju koja im je toliko potrebna. Nemoguće je ovde obraditi svaki aspekt podizanja deteta. Zbog toga sam uključio samo ono što smatram da je najosnovnije za uspešno roditeljstvo.

Većina roditelja oseća ljubav prema svojoj deci i polazi od pretpostavke da je u stanju da im tu ljubav pokaže. Upravo se tu danas najviše greši. Većina roditelja zapravo ne prenosi na decu tu ljubav koju osećaju u svom srcu, a razlog tome je da ne znaju kako se to radi. Shodno tome, mnoga deca se ne osećaju bezuslovno voljenom i prihvaćenom.

Ovo se, po mom mišljenju, odnosi na većinu problema koji se javljaju kod dece. Ukoliko roditelji nemaju odnos pun ljubavi sa svojom decom, sve drugo (disciplina, odnosi sa vršnjacima, rezultati u školi) počiva na lošim temeljima i za posledicu ima probleme.

Ova knjiga donosi činjenice presudne za stvaranje veze zasnovane na ljubavi između roditelja i dece.